

Minulosť a súčasnosť Kanskej

Kanská sa nachádza pod výbežkami Západných Tatier na oboch brehoch Konštianky (Konského potoka), ktorý pramení na juhozápadnom svahu Holého vrchu vo výške takmer 1300 m. n. m. Obec susedí s obcami Jakubovany a Liptovský Ondrej, s ktorými je aj združená v mikroregión Baranec. Na západe susedí s obcami Žiar, Smrečany a Veterná Poruba.

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1357. Pôvodné názvy boli Weresmihalfalua, Veresmihalfyahaza, Veresfaza, Kanska, Konszka. Obec vznikla pôvodne v chotári obce Uhorská Ves na majetkoch, ktoré v roku 1309 predal zvolenský župan Donč Egídióvi. V roku 1310 sa v listinách spomína aj osada alebo kúria zvaná Radun, ktorá sa mala podľa iných autorov stať neskôr Kanskou.

Obyvatelia sa zaoberali najmä poľnohospodárstvom, pasením koní a dobytkom, boli známi aj ako murári a tesári. V obci bola v roku 1919 postavená drevená zvonica. V roku 1934 sa na katastrálnom území obce uskutočnili neúspešné pokusy ťažiť uhlie. V rokoch 1933 - 1936 bola postavená nová budova evanjelickej školy spolu s bytom pre učiteľa, kde neskôr bola zriadená materská škola. Základná a materská škola v Kanskej sú už v súčasnosti zrušené. Drevená hasičská strážnica a sklad pre striekačku boli postavené v roku 1930. V Kanskej stál až do druhej svetovej vojny kamenný vodný mlyn na mletie obilia. JRD bolo v obci založené v roku 1958, neskôr bolo zlúčené s JRD Jakubovany a Liptovský Ondrej, s názvom JRD 1. máj so sídlom v Liptovskom Ondreji, dnes Agria.

Erb obce tvorí v červenom štíte na zlatozelenom vrchu striebrodotý jazdec so zlatými čižmami a klobúkom, sediaci na cválajúcom striebornom koni so zlatou hrivou, kopytami a chvostom.

Kanská je východiskom do Západných Tatier po neznáčkovaných trasách. Leží priamo pod vrchom Baranca, na úpätí ktorého sa nachádzajú dve chaty (Baranec a Horec) a dva lyžiarske vleky. Ubytovanie v obci poskytujú viacerí občania.

Pri obci sa nachádza liečivý železitý minerálny prameň, miestne nazývaný Medokýš. Dá sa k nemu dostať aj autom, treba ho však upraviť a prekryť drevenou konštrukciou.

V obci pôsobil miestny dobrovoľný hasičský zbor, ktorý sa začína znovu formovať. Aktívne je Pozemkové spoločenstvo obce Kanská.

Kanská nemá spracovaný územný plán, v súčasnosti sa riadi plánovacou dokumentáciou Žilinského samosprávneho kraja.

Prioritou obce je vysporiadanie pozemkov (komasácia), dobudovanie kanalizácie (3km), rekonštrukcia cestnej komunikácie (400m) a oprava strechy na kultúrnom dome. Žiada sa úprava koryta Konského potoka. Chýba futbalové ihrisko, v súčasnosti je len multifunkčné v nevyhovujúcom technickom stave (zlé podlažie, potrebný umelý trávnik, absencia obslužného zariadenia). Úplne chýba detské ihrisko. Do budúcnosti obec počíta s podporou individuálnej bytovej výstavby. Chýba pokrytie internetom, v súčasnosti sa vyvíjajú kroky na položenie optického kábla. Knižnica je v havarijnom stave, žiada sa dobudovať centrum obce (v mieste historickej zvonice a modlitebne ECAV).

V budove Jednoty je zriadená stolárska dielňa. Sľubne sa rozbieha biofarma manželov Husárikovcov, ktorí vyrábajú aj garbiarske výrobky (kamizole, kožuchy). PD Agria má v obci dvory. V minulosti tu fungovala pštosia farma, nakoniec zanikla (zvieratá sa nedokázali adaptovať na klimatické podmienky). V obci je 33 živnostníkov (2015).

V blízkosti obce je chatová oblasť, neexistuje k nej však dopravná komunikácia, dá sa prejsť len naokolo. Cez obec nevedú žiadne značené cyklotrasy. Za najsilnejšiu stránku obyvatelia považujú koncovú polohu obce – pokoj, ticho, čistotu. Silnou stránkou je tiež fungujúca svojpomoc a spolupráca občanov a samosprávy pri zveľaďovaní verejných priestranstiev. Dobrá je spolupráca s urbárom. Nie sú tu takmer žiadne kultúrne spolky a združenia, avšak zachováva sa tradícia Stavania mája a Jánskych vatier. V minulosti v obci pôsobil ochotnícky súbor. Začali sa organizovať podujatia pre deti a iné akcie spoločenského charakteru (O pohár starostu). Obyvatelia starnú, väčšina z nich sú dôchodcovia, ale v posledných rokoch tu ostávajú bývať aj mladé rodiny, čím sa zvyšuje dopyt po stavebných pozemkoch. Demografický vývoj je priaznivý.

Poslanci sú aktívni, plánujú si podeliť územie podľa domov, aby sa zefektívnila komunikácia s občanmi. V obci neexistujú takmer vôbec čierne skládky, občania vzorne separujú odpad.

Treba vyzdvihnúť spoluprácu obcí v rámci mikroregiónu Baranec.

Kanská v roku 2022

4.5.5 Kanská

Kanská je výnimočnou obcou v nádhernom a pokojnom prostredí, kde ľudia nažívajú v dobrom, pomáhajú si navzájom a starajú sa o verejný priestor. V centre je malé námestie s historickou zvonnicou, fungujúcim kultúrnym stánkom a modernou knižnicou. Obec má vybudované chodníky a cesty, miestne cyklotrasy sú napojené na liptovskú cyklomagistrálu. Miestni podnikatelia poskytujú širokú paletu služieb. Počet obyvateľov sa zvýšil, mladí majú vytvorené dobré podmienky pre rodinný aj pracovný život. Možnosti na kultúrne a športové vyžitie vzrástli. Návštevníci radi pobudnú vo vychýrenej miestnej biofarme.

Stratégia pre dosiahnutie vízie obce

Občania obce a jej predstavitelia sú pripravení naplniť víziu budúcnosti

- sústavnou prácou samosprávy na zlepšovaní kvality života obyvateľov mesta v oblasti služieb a infraštruktúry,
- **vytváraním podmienok pre vznik a udržanie pracovných príležitostí,**
- kladením dôrazu na aktívnu občiansku spoločnosť a spoluprácu,
- ako aj šetrným využívaním prírodných zdrojov a aktívnou ochranou hodnôt územia.

Za prioritu je považovaná oblasť pracovných príležitostí.

Členovia pracovnej skupiny Kanská

Pracovná skupina v obci Kanská pracovala v zložení:

- RSDr. Milan Lizúch, vedúci skupiny,
- Zuzana Husáriková,
- Ladislav Balický, dozorná rada PS Kanská,
- Ing. Miroslav Kamhal,
- Patrik Dermek,
- Stanislav Dermek,
- Elena Dermeková,
- Július Dermek,
- Ing. M. Bujnová, predsedkyňa PS Kanská.

Návrh SPRO bol prerokovaný v obecnom zastupiteľstve 16. 11. 2015 (Uznesenie č. 61/2015) a zverejnený na pripomienkovanie na webovej stránke obce a úradnej tabuli v dňoch 16. 11. 2015 – 30. 11. 2015.

SWOT analýza Kanskej

Silné stránky	Slabé stránky
• priaznivá demografia • plánuje sa rozšírenie IBV • priaznivé finančné zdravie obce • obec je bez úveru • dobrovoľníci a ochota domácich pomôcť pri úprave verejných priestranstiev (na brigádu prišlo 60 ľudí) • dobrá spolupráca so zastupiteľstvom • historická zvonica a modlitebňa ECAV • obec má dobrú spoluprácu s urbárom • v obci je 33 živnostníkov • v obci funguje ubytovanie na súkromní • dve chaty Baranec a Horec • v budove Jednoty sa rozbieha stolárska dielňa • v obci začali organizovať spoločenské podujatia • v obci nemajú čierne skládky • dobrá spolupráca obcí v rámci mikroregiónu Baranec	• v obci nie je vybudovaná kanalizácia • obec nemá spracovanú ÚPD • v obci chýba centrum • budova, kde sídli obecný úrad, knižnica a kultúrny dom sú v havarijnom stave • nie je vyznačená cyklotrasa • DHZ potrebuje obnoviť techniku • zanesené korytu Kanského potoka • po ťažbe dreva ostáva v lese a na ceste neporiadok • hospodárenie v lese obmedzuje chatárov (špinavá príjazdová cesta) • chýba cestné spojenie chat s obcou (chatári chodia cez Smrečany a Žiar) • chýbajú podmienky pre aktívne trávenie voľného času • málo pracovných príležitostí v obci
Príležitosti	Ohrozenia
• výhodná poloha na relax, trávenie dovoleniek • možnosti rozvoja služieb a obchodu pre obyvateľstvo • možnosti zriadenia menších výrobných prevádzok • možnosti pre čerpanie financií z fondov EÚ • existencia vhodných podmienok a ľudských zdrojov na rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva • vytvorenie centra obce • rekonštrukcia miestnych komunikácií a výstavby chodníkov, zastávky autobusu • vytvorenie podmienok pre aktívne trávenie voľného času • vybudovanie kanalizácie • zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia a separácie odpadov	• veľká administratívna náročnosť pre získanie dotácií z fondov EÚ • nedostatok investičného kapitálu • znečisťovanie podzemných vôd a Kanského potoka

Špecifický cieľ 1	Zlepšiť základnú vybavenosť a služby v obci
Opatrenie 1.1 Opatrenie 1.2 Opatrenie 1.3	Podporiť rozvoj bývania Dobudovať dopravnú a technickú infraštruktúru v obci Zvýšiť bezpečnosť a skvalitniť sociálnu a občiansku vybavenosť
Kľúčové potreby Konskej v oblasti základnej vybavenosti a služieb	<i>Odkanalizovanie obce, vysporiadanie pozemkov pod kanalizáciu, ale aj na bývanie (komasácia), oprava cesty a vytvorenie podmienok pre trávenie voľného času. Dopracovanie územnoplánovacej dokumentácie.</i>
Predpoklady pre úspešnú implementáciu opatrení	<i>Pozitívny trend v demografickom vývoji, existujúca nájomná zmluva na cestu s Agriou, dobrá finančná kondícia obce (žiadne zadlženie), ochota obyvateľov zapojiť sa do svojpomocne realizovaných aktivít. Dobrá spolupráca s urbárom, ktorý poskytuje drevo pre drobné úpravy verejných priestranstiev. Spolupracujúci poslancový zbor.</i>
Aktivity pre opatrenia 1.1 – 1.3	Investor/partner
1.1. <i>Príprava územia pre IBV a výstavbu BD</i> - Dopracovanie územnoplánovacej dokumentácie (2017) - Komasácia 1.2 <i>Výstavba a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry</i> - Rekonštrukcia miestnej komunikácie (2016, 400m: 50.000€) - Postavenie zastávky autobusu (2016, 2.000€) <i>Budovanie a rekonštrukcia vodovodu, kanalizácie a rozvodných sietí</i> - Výstavba verejnej kanalizácie (2015-2022, 4km: 800.000€) 1.3 <i>Budovanie IKT sietí, zlepšenie technického stavu a vybavenia DHZ</i> - Položenie optického kábla – zavedenie internetu (2016) - Obnova DHZ (oprava a nákup potrebnej techniky, 5.000€) <i>Výstavba a modernizácia zariadení sociálnej a občianskej vybavenosti</i> - Detské ihrisko (2015-2016, 2.000€) - Dostavba multifunkčného ihriska – umelý povrch (2017-2018, 20.000€) - Stavba altánku pri multifunkčnom ihrisku a úprava priestorov okolo ihriska (2016-2017, 3.000€) - Vybudovanie verejného priestranstva, centra obce (2016-2018, svojpomocne) - Úprava priestorov okolo kultúrneho domu (cesta, parkovisko, lavičky - 2017, 8.000€) - Rekonštrukcia priestorov obecnej knižnice, riešenie havarijného stavu strechy na kultúrnom dome (2016-2018, 20.000€)	- Obec - Urbár - Agria - ECAV - DHZ
Predpokladané finančné zdroje	<i>vlastné zdroje obce, dotácia na základe Uznesenia Vlády SR, európske fondy, štátny rozpočet</i>
Indikatívna finančná intervencia	910 tis. eur

Monitoring a hodnotenie špecifického cieľa 1				
Úroveň ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatkové hodnoty
Výstupy (na úrovni aktivít)	• Celková výška verejných výdavkov vynaložených na prípravu nových stavebných obvodov (lokalít) • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na výstavbu a rekonštrukciu dopravnej infraštruktúry • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na budovanie a rekonštrukciu vodovodu, kanalizácie a rozvodných sietí • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na sociálnu a občiansku vybavenosť • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na projekty IKT a vybavenie DHZ	• tis. eur	• obec	0
Výsledky (na úrovni špecifického cieľa)	• Počet nových pripravených stavebných lokalít na bývanie • Celková dĺžka/plocha novovybudovanej a zrekonštruovanej motorovej dopravnej infraštruktúry • Celková dĺžka novovybudovanej a zrekonštruovanej nemotorovej dopravnej infraštruktúry (chodníky a cyklodopravné trasy) • Celková dĺžka novovybudovaného a zrekonštruovaného vodovodu, kanalizácie a rozvodných sietí/počet zrekonštruovaných zariadení • Počet zrealizovaných projektov sociálnej a občianskej vybavenosti • Počet zrealizovaných projektov IKT a vybavenia DHZ	• m/m2 • projekt	• obec/partneri	0
Dopady (na úrovni strategického cieľa)	Spokojnosť obyvateľov regiónu s kvalitou života	• %	• vlastné zisťovanie • expertné skupiny obcí	• prieskum 2016 • expertíza 2016

4.5.5 Konská

Špecifický cieľ 2	Zvýšiť zamestnanosť a zlepšiť podmienky pre podnikanie
Opatrenie 2.1	Vytvoriť podmienky pre zvýšenie zamestnanosti a rozvoj podnikania v obci
Opatrenie 2.2	Posilniť marketing obce a regiónu
Kľúčové potreby Kanskej v oblasti práce a podnikania	<i>Podpora drobného podnikania a mladých farmárov, vybudovanie prístupovej komunikácie k chatám, vyznačiť a zahrnúť miestne cyklotrasy do cykloturistických máp</i>
Predpoklady pre úspešnú implementáciu opatrení	<i>Prítomnosť mladých farmárov v obci, fungujúce ubytovanie v chatách Baranec a Horec, rozvíjajúce sa ubytovanie na súkromí a záujem o podnikanie v remeslách.</i>
Aktivity pre opatrenia 2.1 – 2.2	Investor/partner
2.1 <i>Podpora tradičného hospodárenia a remesiel</i> - Podpora mladých farmárov a doplnkovej remeselnej činnosti (spracovanie kože, garbiarske výrobky, kamizole) <i>Podpora nových podnikateľských aktivít</i> - Zriadenie stolárskej dielne <i>Podpora podnikania v poľnohospodárstve a lesníctve</i> - Zámery Agria a urbáru - Podpora mladých SHR, chov kôz a oviec, predaj z dvora - Rozvoj agroturistiky <i>Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v obci</i> - Informačná tabuľa pre turistov (500€) - Chodník k Medokýšu, informačná tabuľa (20.000€) - Cyklochodník Kanská – Chata Baranec (možná protipožiarna cesta) - Vyznačenie cyklotrás Magistrála – Kanská (500€) - Rozhľadňa Kanská (15.000€)	urbár Agria SHR ubytovatelia, chatári
Predpokladané finančné zdroje	<i>vlastné zdroje investorov a obce, európske fondy</i>
Indikatívna finančná intervencia	36 tis. eur

Monitoring a hodnotenie špecifického cieľa 2				
Úroveň ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočné hodnoty
Výstupy (na úrovni aktivít)	• Celková výška verejných výdavkov vynaložených na podporu tradičného hospodárenia a remesiel • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na podporu nových podnikateľských aktivít • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na podporu podnikania v poľnohospodárstve a lesníctve • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na budovanie infraštruktúry cestovného ruchu	• tis. eur	• konečný prijímateľ • obec	0
Výsledky (na úrovni špecifického cieľa)	• Počet novovytvorených pracovných miest • Posilnenie ekonomickej stability podnikov • Počet podporených subjektov v poľnohospodárstve a lesníctve • Počet nových remeselných dielní a hospodárskych dvorov • Počet nových podnikov a prevádzok • Kapacita nových reštauračných a ubytovacích zariadení	• pracovné miesto • tis. eur • prevádzka • stoličky/lôžka	• konečný prijímateľ • obec • živnostenský úrad • databázy operačných programov • Register s. r. o.	0
Dopady (na úrovni strategického cieľa)	Spokojnosť obyvateľov regiónu s kvalitou života	• %	• vlastné zisťovanie • expertné skupiny obcí	• prieskum 2016 • expertíza 2016

Špecifický cieľ 3	Podporiť rozvoj občianskej spoločnosti			
Opatrenie 3.1	Zlepšiť kvalitu spoločenského života v obci a podporovať aktivity pre využitie voľného času			
Opatrenie 3.2	Zlepšiť znalosť územia a posilniť pocit hrdosti na obec/región			
Opatrenie 3.3	Podporiť spoluprácu na všetkých úrovniach v obci aj mimo nej			
Opatrenie 3.4	Zlepšiť medziludské vzťahy			
Kľúčové potreby Kanskej v oblasti občianskej spoločnosti	Chýbajú podmienky pre spoločenský život a trávenie voľného času.			
Predpoklady pre úspešnú implementáciu opatrení	Dobré medziludské vzťahy, ochota obyvateľov zapájať sa do zveľaďovania prostredia. Zefektívnenie komunikácie poslancov s občanmi na báze prerozdelenia územia podľa domov medzi poslancov.			
Aktivity pre opatrenia 3.1 – 3.4			Investor/partner	
3.1 Podpora organizovania kultúrnych, športových a iných akcií - Deň matiek, Stavanie májov, Jánske vatry, Deň detí, Futbalový turnaj o pohár starostu obce, Deň úcty k starším, spoločné brigády občanov zamerané na čistenie a skrášľovanie prostredia obce a okolia - Medokýš, cintorín (každoročne, 1.500€/rok) Podpora fungovania spoločenských organizácií na úrovni obce - Obnova ochotníckych predstavení v obci (oprava techniky, 500€)			obec/poslanci DHZ	
Predpokladané finančné zdroje		obec, európske fondy, Komunitná nadácia Liptov, sponzori		
Indikatívna finančná intervencia		11 tisíc eur		
Monitoring a hodnotenie špecifického cieľa 3				
Úroveň ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočné hodnoty
Výstupy (na úrovni aktivít)	- Celková výška verejných výdavkov vynaložených na organizovanie podujatí v obci - Celková výška verejných výdavkov vynaložených na podporu spoločenských organizácií a ich aktivít	tis. eur	obec	0
Výsledky (na úrovni špecifického cieľa)	- Počet podporených spoločenských organizácií - Počet kultúrnych, športových a spoločenských podujatí	- organizácia - podujatie	obec	0
Dopady (na úrovni strategického cieľa)	Spokojnosť obyvateľov regiónu s kvalitou života	%	- vlastné zisťovanie - expertné skupiny obcí	- prieskum 2016 - expertíza 2016

4.5.5 Kanská

Špecifický cieľ 4	Podporiť ochranu životného prostredia a udržateľné využívanie zdrojov
Opatrenie 4.1 Opatrenie 4.2 Opatrenie 4.3	Zvýšiť mieru zhodnocovania odpadov a likvidácie čiernych skládok Znížiť riziko negatívnych dôsledkov prírodných katastrof a katastrofických udalostí Zavedenie postupov pre zvýšenie ochrany krajiny a krajinotvorby
Kľúčové potreby Kanskej v oblasti životného prostredia	<i>Chýbajúca kanalizácia v obci a existencia rizikových žump spôsobuje znečistenie spodných vôd. Hospodárenie v súkromných lesoch nie je celkom bez následkov na prostredí (znečisťovanie prístupových ciest ťažbou, rušenie pokoja ťažobnou činnosťou). Splavovanie poľnohospodárskej pôdy a znečisťovanie obce bahnom. Zanesený Kanský potok vo vlastníctve Agrie.</i>
Predpoklady pre úspešnú implementáciu opatrení	<i>Dobré medziľudské vzťahy, ochota obyvateľov zapájať sa do zveľaďovania prostredia. Žiadne čierne skládky, občania vzorne separujú odpad. Liečivý prameň Medokýš.</i>
Aktivity pre opatrenia 4.1 – 4.3	
4.1 <i>Budovanie systému separovania odpadu a spoločných kompostovísk</i> • Zakúpenie kompostérov do domácností a obecného kompostára/štiepkovača (15.000€) • Vybudovanie zberného miesta pre kontajnery na triedený odpad (2.000€) 4.2 <i>Protipožiarne opatrenia</i> • Vybudovanie protipožiarnej cesty z obce k chatám Baranec a Horec (25.000€) 4.3 <i>Zníženie energetickej náročnosti budov</i> • Rekonštrukcia obecného úradu a kultúrneho domu (výmena strechy, zateplenie, zmena vykurovacích technológií, 80.000€) <i>Starostlivosť o vodné toky</i> • Vyčistenie Kanského potoka a priebežná starostlivosť oň (10.000€) <i>Starostlivosť o zeleň v intraviláne obce</i> • Výsadba stromčekov, čistenie a údržba zelene (1.000€)	• Obec • MR Baranec • Agria • OZO Čistý Liptov • Urbár • Vlastníci lesov
Predpokladané finančné zdroje	<i>štátny rozpočet, európske fondy, súkromné zdroje, rozpočet obce</i>
Indikatívna finančná intervencia	<i>133 tis. eur</i>

Monitoring a hodnotenie špecifického cieľa 4				
Úroveň ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Zdroj overenia	Počiatočné hodnoty
Výstupy (na úrovni aktivít)	• Celková výška verejných výdavkov vynaložených na budovanie systému separovania odpadov a likvidáciu čiernych skládok • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na protipožiarne opatrenia • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na starostlivosť o vodné toky • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na zníženie energetickej náročnosti budov • Celková výška verejných výdavkov vynaložených na budovanie zelenej infraštruktúry	• tis. eur	• obec	0
Výsledky (na úrovni špecifického cieľa)	• Počet nových kompostérov/kompostovísk • Počet obcí s funkčným systémom separovania odpadu a kompostovísk • Počet zrealizovaných projektov zameraných na protizáplavové a protipožiarne opatrenia • Počet aktivít zameraných na starostlivosť o vodné toky • Podiel udržiavanej zelenej infraštruktúry na celkovej rozlohe obce	• projekt • funkčný systém separovania • aktivita • %	• obec	0
Dopady (na úrovni strategického cieľa)	Spokojnosť obyvateľov regiónu s kvalitou života	• %	• vlastné zisťovanie • expertné skupiny obcí	• prieskum 2016 • expertíza 2016